

esetenként úgy tűnik, mintha ez a szféra nagyobb figyelmet kapna, amin – ismerve a szerző eddigi munkásságát és érdeklődését – nem is csodálkozhatunk, hiszen föltétlenül hozzájárul témája feldolgozásának teljességéhez. A másik jelenség, amire érdemes felhívni a figyelmet, a képek gazdagsága és dokumentációs értéke. Összesen 537 kép és rajzot találunk a 290 oldalas műben, tehát oldalanként csaknem kettőt. A képek méretét olykor sajnálatosan kicsinek érezzük, aminek oka egyrészt nyilván pénzügyi, a helytel való takarékoskodás, másrészt bizonyára a nagyítás lehetőségének korlátozottsága. Mindez azonban nem csökkenti a képanyag értékét. Jelentős hányaduk készítésének ideje (2015) pedig azt jelzi, hogy napjainkban is számos lehetőség nyílik a néprajzi és helytörténeti szempontból oly fontos fényképes dokumentáció készítésére.

Sokszor emlegetjük: a honismereti mozgalom fő célja, hogy *otthon érezzük magunkat* lakóhelyünkön, szülőföldünkön, vagyis a hazánkban. Fehér Zoltán könyve éppen ezt az *otthonosságot* szolgálja tárgyyszerűen és eszmeiségében is. Hozzásegít, hogy Bátya és környékének lakói minél otthonosabbak legyenek. Ezt a célt szolgálhatja a könyv végén található horvát nyelvű összefoglaló is. Az olvasó úgy érezheti, mint ha egy szépen és jól, célszerűen berendezett helyre, otthonba került volna, ahol a gazda és a gazdasszony mindennek ismeri a helyét, s ha valamire szüksége van, tudja hová nyúljon. Fehér Zoltán olykor költői átéléssel ötvözi a hagyomány szellemiségét a dokumentumok értékeivel. Örömmel fedezi fel és mutatja meg azokat a jelenségeket és összefüggéseket, amikhez a sokszor töredékes írásos adatok a népi emlékezés hitelességét igazolják. Reméljük, hogy könyve ösztönzésül szolgál más települések, kistájak hagyományos építészetének feldolgozására olyan néprajzi gyűjtők számára is, akik jelentősebb nyersanyaggal rendelkeznek, s lélekben már készülődnek a végleges feldolgozásra.

(Fehér Zoltán: Bátya települése és népi építésze. Kalocsai Múzeumi Értekezések 18. Szerk.: Romsics Imre. Kalocsa, 2017. 296 oldal)

Halász Péter

EGY EGYETEM FÉL ÉVSZÁZADA KÉT KÖTETBEN

Az ötvenedik betöltött esztendő olyan ünneplés esemény, szimbolikus mérföldkő az ember életében, mely sokakat egy pillanatnyi megállásra, az emlékek felidézésére, számvetésre, a jövőbeli célok és tervek megfogalmazására készítet. Nincs ez másképp egy felsőoktatási intézmény esetében sem, különösen, ha az a fél évszázad során olyan színes, mozgalmas és dinamikus fejlődést mutató pályáivet járt be, mint a győri Széchenyi István Egyetem. A jeles évforduló alkalmából két, rendkívül szép kiállítás, az egyetem hagyományaihoz és szellemiségéhez méltó mű látott napvilágot a közelmúltban.

Honvári János munkájában – öt fejezetben – magas szintű tudományos igényességgel az intézmény történetéről ír. A köszöntőben dr. Földesi Péter rektor gondolataival találkozhatunk, aki szerint „*a modern, 20. századi Győr gazdaság- és társadalomtörténetében az egyetem létesítésének ügye mozgósító erőként szerepelt*”. Összességben úgy látja, hogy „*ötven évünk egy sikeres – győri – modell kialakításáról, az együttműködésről, a köz iránti felelősségünkről, képzéseink fejlesztéséről szól*”.

Hogy az olvasó teljes képet kaphasson az egyetemről, a válás rögös és hosszadalmas útjáról, buktatóiról, valamint hogy az egész folyamatot az egyes korszakok politikai,

gazdasági és társadalmi kontextusában értékelje, a szerző kicsit távolabbról, a XVII. század elejétől, az akadémiai korszaktól indít. Részletesen szól a jezsuita rend Győrben történt oktatási szerepvállalásáról, a felvilágosult abszolutista uralkodók rendeleteinek, valamint a fontosabb történelmi események (pl. a Napóleoni háborúk, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc, a kiegyezés) győri jogakadémiára gyakorolt hatásairól. A sorozatos nehézségek és változások (pl. az intézmény el-, majd visszaköltöztetése) ellenére az oktatás színvonala az 1892-es megszűnésig folyamatosan igen magas volt, több kiváló, később országos hírnevet szerző tudós tanár tanított a főtanodában. Az olvasó számos érdekes információval is gazdagodhat a fejezetből, hiszen többek között megtudhatja, hogy a tanintézet padjait koptatta Deák Ferenc, a dualizmus kori magyar politikai élet kiemelkedő személyisége és Kautz Gyula, a korszak kiváló közgazdásza is. Életművük előtti tisztelgésből és győri kötődésük miatt a Széchenyi István Egyetem egy-egy kara viseli a nevüket.

A második fejezetben a szerző felvázolja azt a rövid és különösebb erőfeszítések nélküli, így sikertelen „*harcot*”, melyet Győr azért folytatott, hogy a városban nyithassa meg kapuit az ország harmadik egyeteme. A hosszabban elnyúló törekvések a győri egyetem kialakítására a Horthy-korszakban voltak megfigyelhetők. Az olvasó számára láthatóvá és érthetővé válik, hogy mennyi egymással szembenálló érdek és akarat mentén kellett lavíroznia a városvezetésnek a cél elérése érdekében. A szaktárca ígérését már bírta a város a textilipari iskola főiskolává történő fejlesztésére, de a háborús készülődés, majd a háború közbeszólt. A második világháborút követően először az 1950-es évektől egy győri székhelyű könnyűipari műszaki egyetem terve kezdett körvonalazódni, majd a 60-as évektől már műszaki egyetemben gondolkodtak. Az elvetélt próbálkozások után a felsőfokú technikumból kinövő Közlekedési és Táv-

közlési Műszaki Főiskola 1968-as beindulásával Győr megvalósította hosszú ideje dédelgetett álmát, és bekerült a felsőoktatási intézménnyel rendelkező városok közé. Az intézmény a rendszerváltozásig jelentős fejlődésen, fejlesztésen ment keresztül a képzések, a hallgatói létszám, az infrastruktúra, és a tudományos kutatómunka területén egyaránt. Az egyetemmé válás gondolata az intézmény vezetőinek, valamint a város polgárai egy csoportjának fejében 1989-ben fogalmazódott meg újra. A szerző ismét kellő alaposítással kíséri végig az olvasót a folyamat meghatározó stációin, az első próbálkozásoktól kezdve az egyetemi szakok főiskolán történő megjelenésén keresztül egészen a 2002-es egyetemmé válásig.

Zárásképp az elmúlt bő másfél évtized minden területet (oktatás, kutatás, infrastruktúra stb.) felölölő dinamikus fejlődéséről kaphatunk képet. Honvári János 276 oldalas, szép borítójú munkája rendkívül bőseges és sokszínű forrásanyagra (levéltár, újságok, monográfiák, tanulmányok) épül, jegyzetapparátusa alapos. A fényképek, térképek, tervrajzok és statisztikai táblázatok még szemléletesebbé és élvezetesebbé teszik a művet. A könyvet – a záró mellékletben – az egyetem egykori és mostani dolgozóinak névjegyzéke teszi teljessé. A munka a város és az egyetem története iránt érdeklődő laikus és szakmai közönség számára egyaránt jó szívvel ajánlható, de Magyarország oktatástörténetével foglalkozók is nagy haszonnal forgathatják.

Az *Akadémia – Főiskola – Egyetem* könyvsorozat második kötete Winkler Csaba szerkesztésében jelent meg az egyetem alapításának fél évszázados jubileumán. Ahogy dr. Filep Bálint kancellár és dr. Földesi Péter rektor köszöntőjében olvashatjuk: a műben „*a közelmúltat, az ezredforduló időszakának egyetemi éveit az objektív, tényyszerű szemléletre törekvés jegyében dokumentumok, tekintélyes egyetemi személyiségek bemutatásával jelenítjük meg*”. Ezt a célt a kötet hat fejezetben kívánja megvalósítani.

Az első fő rész előtt – érzékeltetve az olvasóval az egyetem szellemiségét, értékrendjét, főbb törekvéseit, jövőbeli fejlesztési terveit – dr. Földesi Péter rektorral 2018-ban készített interjút találhatjuk.

Ezt követően logikusan egymásra épülő cikkekben, beszámolóiban az egyetemre válas végző fázisa, azaz az utolsó hat esztendő „ügyvel” kapcsolatos szakmai és politikai „mozgásai” ismerhetők meg.

A kötet gerincét az az arcképcsarnok jelenti, mely több fejezeten keresztül a meghatározó egyetemi személyek gondolkodásába, mentalitásába, intézményhez fűződő kapcsolatába és tevékenységébe nyújt betekintést. Először az egyetem oktatói, vezetői kerülnek terítékre. A beszélgetésekből kitűnik, hogy mennyire sokszínű az intézmény dolgozóinak kara, mennyi kompetencia, minőség, tenni akarás, együttműködés, egy cél felé törekvés szükséges ahhoz, hogy a Széchenyi István Egyetem az lehessen, ami napjainkban, és meglegyen benne a folyamatos fejlődési potenciál.

Egy felsőoktatási intézményt egyértelműen minősítik az oktató és kutató munkatársai, dolgozói, de a külső támogatók nélkül nem tud igazán naggyá válni, előre lépni. Erre világít rá a kötet *Az egyetem barátaival* című része, melyben a politikai, gazdasági, kulturális, sport és egyházi szféra azon szereplőiről kap az olvasó tablót, akik az elmúlt évek, évtizedek során munkájukkal, döntéseikkel, tanácsaikkal folyamatosan a város és a felsőoktatási intézmény érdekében végezték tevékenységüket.

Az egyetem szellemisége az azonos című fejezetben kerül kibontásra, részben oktatókkal, részben sikeres hallgatókkal folytatott beszélgetések által. Az interjúkból egyértelműen kirajzolódik az egyetem egyik fontos célja és feladata, hogy minden lehetséges eszközzel segítse a hallgatókat a bennük rejlő tehetség és képességek minél teljesebb kibontakoztatásában.

A továbbiakban a bő másfél évtized gyarodásának fontosabb eredményeit veszi a

szerkesztő lajstromba. A cikkekből, beszámolókból többek között kiderül, hogy az intézmény példaértékű infrastrukturális fejlesztést valósított meg, sokat ért el a nemzetköziesítés területén, valamint ösztöndíjaival, elismeréseivel mindvégig támogatja, motiválja a teljesítményt felmutató oktatóit, kutatóit és hallgatóit.

Az utolsó fő fejezetben az integráció főbb állomásairól kap áttekintést az olvasó.

A munkát a Széchenyi István Egyetem 2019-ben meghirdetett képzéseinek listája, valamint a nemzetközi felsőoktatási rangsorban elért minősítése zárja.

Az Egyetemi éveink a Széchenyi Alumni Magazinban megjelent, válogatott, aktualizált írások újra szerkesztett, olvasható könyve. A szerkesztő, Winkler Csaba gazdag egyetemtörténeti archívumából eddig kevésbé ismert tények, adatok is szerepelnek a műben. A 374 oldal terjedelmű munka színes és szemléletes képet nyújt a Széchenyi István Egyetem jelenkori történetéről, értékeiről, hagyományairól. A nagy méretű fotók egységes arculatúvá teszik a könyvet. A kötet bátran ajánlható az intézmény és a város minden polgára számára.

(*Honvári János*: Akadémia – Főiskola – Egyetem. 50 éves a Széchenyi István Egyetem. Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr, 2018. 276 oldal; Akadémia – Főiskola – Egyetem. Egyetemi éveink. 50 éves a Széchenyi István Egyetem. Szerk.: *Winkler Csaba*. Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr, 2019. 374 oldal)

Varga Balázs

NÉPRAJZI ÉRTÉKEK SZÉKESFEHÉRVÁRON

Lukács László múzeumi szolgálatba lépésének 45. évfordulója alkalmából vaskos tanulmánykötet jelentetett meg Székesfehérvárral kapcsolatos néprajzi írásaiból. A Szent István Király Múzeumban megszakítás nélkül eltöltött szakmai életpálya